

LIETUVOS NACIONALINĖS MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKOS
2022 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2023 02 15
(VILNIUS)

VADOVO PRANEŠIMAS

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, kuri yra integrali valstybės informacijos politikos, kultūros, švietimo, mokslo, ekonomikos pažangos dalis, vienas pagrindinių strateginių tikslų – kurti visiems atvira, įtraukia informacinę ir kultūrinę erdvę. Nacionalinės bibliotekos pagrindinė strateginė kryptis – nuolatinis tobulėjimas ir atsinaujinimas visose veiklos srityse.

Apžvelgus 2022 metų Nacionalinės bibliotekos veiklą, svarbu įvertinti pagrindinius bibliotekos pasiekimus:

- Sėkmingai įgyvendintas Kultūrinės edukacijos sistemos modernizavimo projektas, kurio rezultatu, nauja kultūrinės edukacijos administravimo platforma, jau galima sėkmingai naudotis. Jis įgalino sutelkti kultūros ir švietimo sektorius bei užtikrinti skaidresnį mokinių kultūrinių kompetencijų bei kūrybinio kritinio mąstymo ugdymą.

- Atnaujinta virtuali kultūros paveldo informacinė sistema ir portalas epaveldas.lt. Portalas tapo įdomesnis, interaktyvesnis ir patrauklesnis vartotojams, suteikiant jiems galimybę skaitmenintą paveldą naudoti pakartotinai – kurti parodas, kolekcijas, tinklaraščius. Buvo sukurtos naujos paslaugos, kurios leidžia portalo epaveldas.lt vartotojams jame esančius objektus įtraukti į pažinimo ir mokymosi procesus, atlikti tyrimus ar naudoti juos savo kūryboje. Ši kaita lems reikšmingą virtualių kultūrinių paslaugų plėtros pokytį ir ateityje.

- Tęsiamas bendradarbiavimas su Seimo Ateities komitetu. Strateginio prognozavimo skyrius tapo ne tik parama Seimo Ateities komitetui, bet ir integralia prognostinės turinio sistemos dalimi. Nacionalinės bibliotekos ekspertai prisijungia prie Seimo komiteto veiklos, diskutuoja viešojoje erdvėje (2022 m. portale „Delfi“ buvo publikuoti 9 analitiniai straipsniai), teikia informacinį pagrindą ateities scenarijams modeliuoti.

- Svarbia ir aktualia Nacionalinės bibliotekos veiklos sritimi buvo ir išlieka kultūrinė diplomatija. 2022 m. pabaigoje Nacionalinėje bibliotekoje iškilmingai paminėtas Lietuvos ir Japonijos draugystės šimtmetis. Šia proga organizuotas renginių ciklas, skirtas artimiau pažinti Japonijos istoriją ir kultūrą, atrasti netikėtus šimtmetį trunkančios šalių draugystės epizodus ir abi šalis siejusių asmenybių: diplomatų, istorikų ir menininkų, palikimą. Renginių ciklą oficialiai atvėrė knygų ir kitų Lietuvą su Japonija kultūriniais ir diplomatiniais ryšiais saistančių dokumentų paroda „Ryšiai / Kizuna“. Ją surengė Japonijos ambasada ir Nacionalinė biblioteka. Taip pat paminėtas Lietuvos ir Čekijos respublikų diplomatinį santykių šimtmetis ir kiti renginiai.

- Nacionalinės bibliotekos sudėtyje savo veiklą toliau tęsė Vilniaus žydų viešoji biblioteka. Tapus Nacionalinės bibliotekos dalimi, atsirado palankios sąlygos tęsti pirmosios Lietuvoje žydų viešosios bibliotekos tradiciją sudaryti visiems visuomenės nariams sąlygas susipažinti su žydų kultūros vertybėmis ir žiniomis, aktyviau dalyvauti kultūrinės įvairovės ir kultūrinio dialogo skatinimo iniciatyvose: parodose, kūrinių pristatymuose, susitikimuose, kituose edukaciniuose ir kultūriniuose renginiuose.

- Po Rusijos invazijos į Ukrainą, Nacionalinė biblioteka drauge su Estijos ir Latvijos nacionalinėmis bibliotekomis kreipėsi į pasaulio bibliotekų bendruomenę griežtai smerkdamas karą Ukrainoje ir reikalaujamos stabdyti Rusijos Federacijos bibliotekų narystę tarptautinėse organizacijose. Nacionalinė biblioteka, savo ruožtu, nutraukė bet koki bendradarbiavimą su Rusijos ir Baltarusijos bibliotekomis. Į Lietuvą pradėjus plūsti karo pabėgėliams iš Ukrainos, Nacionalinė biblioteka, turintiesiems pabėgėlio statusą nemokamai

teikia skaitytojo pažymėjimo išdavimo, kopijavimo ir skenavimo paslaugas. Be to, neatlygintinai suteikia patalpas renginiams, skirtiems karo pabėgėliams. Nacionalinės bibliotekos specialistai aktyviai prisidėjo prie dienos stovyklų vaikams veiklų organizavimo. Taip pat metų pabaigoje inicijuota apkasų žvakių Ukrainos kariams gamyba.

Prof. dr. Renaldas Gudauskas

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinis direktorius

I SKYRIUS STRATEGINIŲ IR VEIKLOS TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

1 lentelė. Veiklos tikslo „Plėtoti Lietuvos bibliotekų sistemos veiklas, kultūros ir mokslo institucijų sąveiką, duomenų kaupimą ir apdorojimą bei stiprinti informacines ir kultūrinės visuomenės kompetencijas“ poveikio rodikliai

Poveikio rodiklis (matavimo vienetai)	Pradinė poveikio rodiklio reikšmė (metai)	Faktinės poveikio rodiklio reikšmės			Siektina poveikio rodiklio reikšmė (2022 metai)	Nacionaliniame pažangos plane nustatytos siektinos poveikio rodiklio reikšmės	
		2020 metai	2021 metai	2022 metai		2025 m.	2030 m.
1	2	3	4	5	6	7	8
1.1. E-08-001-11-01-01 Lietuvos publikuotų dokumentų archyvinio fondo surinkimo pilnumas (procentai)	84,5 (2016)	90	95	95	93	Netaikoma	Netaikoma
1.2. E-08-001-11-02-01 Virtualioje elektroninio paveldo informacinėje sistemoje (VEPIS) prieinamų Lietuvos bibliotekų suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų dalis (procentai)		15	14,5	13,01	98	Netaikoma	Netaikoma
1.3. E-08-001-11-03-01 Lankytojų pasitenkinimo teikiamomis paslaugomis indeksas (procentai)	88,6 (2020)	88,6	-	86	90	Netaikoma	Netaikoma

Pažymėtina, kad Nacionalinės bibliotekos veiklos tikslo poveikio rodiklis „Virtualioje elektroninio paveldo informacinėje sistemoje (VEPIS) prieinamų Lietuvos bibliotekų suskaitmenintų ir skaitmeninių kultūros paveldo objektų dalis (procentai)“ nebuvo pasiektas dėl atsiradusių techninių neatitikčių tarp VEPIS ir LIBIS sistemų. Visus ataskaitiniais metais suskaitmenintus paveldo objektus planuojama sukelti 2023 m. I ket.

Nacionalinės bibliotekos veiklos tikslas „Plėtoti Lietuvos bibliotekų sistemos veiklas, kultūros ir mokslo institucijų sąveiką, duomenų kaupimą ir apdorojimą bei stiprinti informacines ir kultūrinės visuomenės kompetencijas“ buvo įgyvendintas pilna apimtimi: užtikrintas Lietuvos ir su Lietuva susijusio publikuoto ir rankraštinio kultūros paveldo kaupimas ir išsaugojimas, kuriamos virtualios elektroninio paveldo sistemos turinio atitikimas visuomenės poreikiams; užtikrinta prieiga prie Nacionalinės bibliotekos dokumentų fondo ir pasaulio informacijos išteklių bei ugdytos visuomenės informacinės ir kultūrinės kompetencijos; palaikyta Nacionalinės bibliotekos valdoma infrastruktūra; vykdyti informacijos ir komunikacijos mokslų taikomieji tyrimai, terminijos ir metodinių priemonių kūrimo bei ekspertinė veikla ir tobulintos Lietuvos bibliotekų sektoriaus specialistų kompetencijos; rengti ir įgyvendinti tyrimų, mokslinės sklaidos projektai. Veiklos tikslo uždavinių įgyvendinimo proc. – 97–100.

II SKYRIUS PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMAS

Nacionalinė biblioteka, įgyvendindama išsikeltus veiklos tikslus bei prioritetus, 2022 m. vykdė vieną veiklos programą – „Visuomenės informacinis aprūpinimas ir informacijos politikos įgyvendinimas“ (toliau – Programa).

2 lentelė. Valstybės veiklos srityse įgyvendinamos programos, pažangos ir tęstinės veiklos uždaviniai, jų asignavimai ir kitos lėšos bei poveikio rodikliai

Valstybės veiklos srities, programos, pažangos arba tęstinės veiklos uždavinio, poveikio rodiklio kodas	Valstybės veiklos srities, programos, pažangos arba tęstinės veiklos uždavinio, poveikio rodiklio pavadinimas	Asignavimai ir kitos lėšos (tūkst. Eur)				Poveikio rodiklių reikšmės						
		Planas (įskaitant patikslinimus)	Vykdymas	Plano įvykdymo proc.	Vykdymas nuo pažangos uždavinio įgyvendinimo pradžios	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė		Siektina poveikio rodiklio reikšmė	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė	Poveikio rodiklio pasiekimo proc.	Siektina poveikio rodiklio reikšmė	
						2020 metais	2021 metais				2022 metais	2022 metais
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
08	Kultūros ir visuomenės informavimo valstybės veiklos sritis	9880,0	9798,9	99,18								
08-001	Visuomenės informacinis aprūpinimas ir informacijos politikos įgyvendinimas	9880,0	9798,9	99,18								
08-001-11-01	Užtikrinti Lietuvos ir su Lietuva susijusio publikuoto ir rankraštinio kultūros paveldo kaupimą ir išsaugojimą	2872,1	2782,9	100								

R-08-001-11-01-01	Būtino konservuoti ir restauruoti bibliotekos dokumentų fondo dalis (procentai)					39	40	40	39,48	101		
08-001-11-02	Užtikrinti kuriamos virtualios elektroninio paveldo sistemos turinio atitikimą visuomenės poreikiams	195,8	195,8	100								
R-08-001-11-02-01	Virtualiųjų apsilankymų VEPIS sistemoje skaičiaus pokytis lyginant su praėjusiais metais (procentai)					25	-6,17	9	48,34	537		
08-001-11-03	Užtikrinti prieigą prie Nacionalinės bibliotekos dokumentų fondo ir pasaulio informacijos išteklių bei ugdyti visuomenės informacines ir kultūrinės kompetencijas	5001,7	4920,7	98,38								
R-08-001-11-03-01	Lankytojų skaičius (tūkst. žm.)					1758,7	2790,6	2500	3402,5	136		
R-08-001-11-03-02	Paslaugų, įtrauktų į Kultūros paso paslaugų rinkinį, skaičius (vienetai)					7	7	7	8	114		
08-001-11-04	Plėtoti ir palaikyti Nacionalinės	814,0	813,9	99,99								

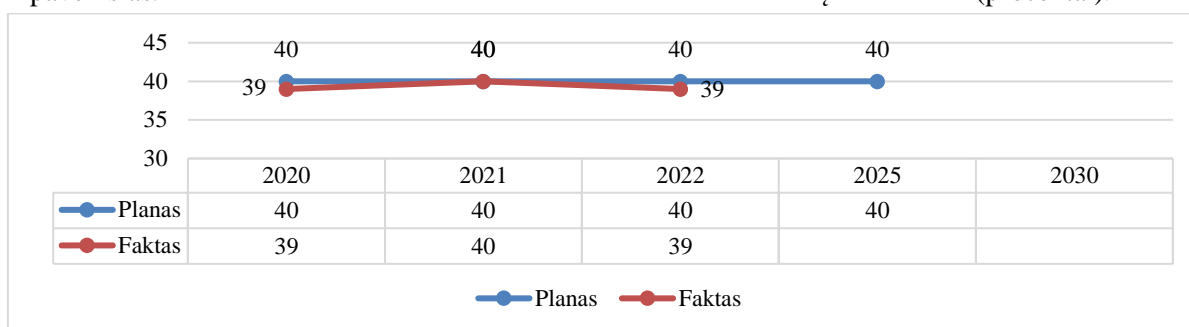
	bibliotekos valdomą infrastruktūrą, siekiant užtikrinti skaitmeninių paslaugų plėtrą ir infrastruktūros kibernetinį saugumą											
R-08-001-11-04-01	Viešųjų bibliotekų viešosios interneto prieigos vietų, kuriose naudojama ne mažesnė kaip 30 Mbps interneto sparta, dalis (procentai)					93	93	95	93,66	99		
08-001-11-05	Vykdyti informacijos ir komunikacijos mokslų taikomuosius tyrimus, terminijos ir metodinių priemonių kūrimo bei ekspertinę veiklą ir tobulinti Lietuvos bibliotekų sektoriaus specialistų kompetencijas	559,6	559,6	100								
R-08-001-11-05-01	Mokslinių publikacijų skaičius, tenkantis vienam metodininkui-tyrėjui (vienetai)					1,05	0,81	0,8	0,83	104		
R-08-001-11-05-02	Bibliotekų darbuotojų mokymų kokybės ir efektyvumo					88	89	85	92	108		

	įvertinimo indeksas (procentai)											
08-001-11-06	Rengti tyrimų, mokslinės sklaidos projektus, skatinant kultūros ir mokslo žinių integraciją ir sklaidą	526,0	526,0	100								
R-08-001-11-06-01	Lietuvos mokslo tarybos vertinimui pateiktų mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir meno veiklos publikacijų skaičius (vienetai)					13	17	20	27	135		
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas, iš viso		9880,0	9798,9	99,18								
iš jo:		9880,0	9798,9	99,18								
1.1. valstybės biudžeto lėšos												
1.2. bendrojo finansavimo lėšos												
1.3. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos												
1.4. pajamų įmokos ir kitos pajamos		220,0	161,6	73								
2. Kiti šaltiniai, išskyrus valstybės valdomų įmonių lėšas ir valstybės kontroliuojamų viešųjų įstaigų lėšas (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos, nurodant atskirus šaltinius)												
3. Valstybės valdomų įmonių lėšos												
4. Valstybės kontroliuojamų viešųjų įstaigų lėšos												

Iš viso 01 programai (1 +2 + 3+ 4)	9880,0	9798,9	99,18								
Iš viso 01 valstybės veiklos sričiai (1 +2 + 3+ 4)	9880,0	9798,9	99,18								

08-001-11-01 Tęstinės veiklos uždavinys – Užtikrinti Lietuvos ir su Lietuva susijusio publikuoto ir rankraštinio kultūros paveldo kaupimą ir išsaugojimą

1 paveikslas. Būtino konservuoti ir restauruoti bibliotekos dokumentų fondo dalis (procentai).

Duomenų šaltinis: Nacionalinės bibliotekos padalinių veiklos ataskaitos

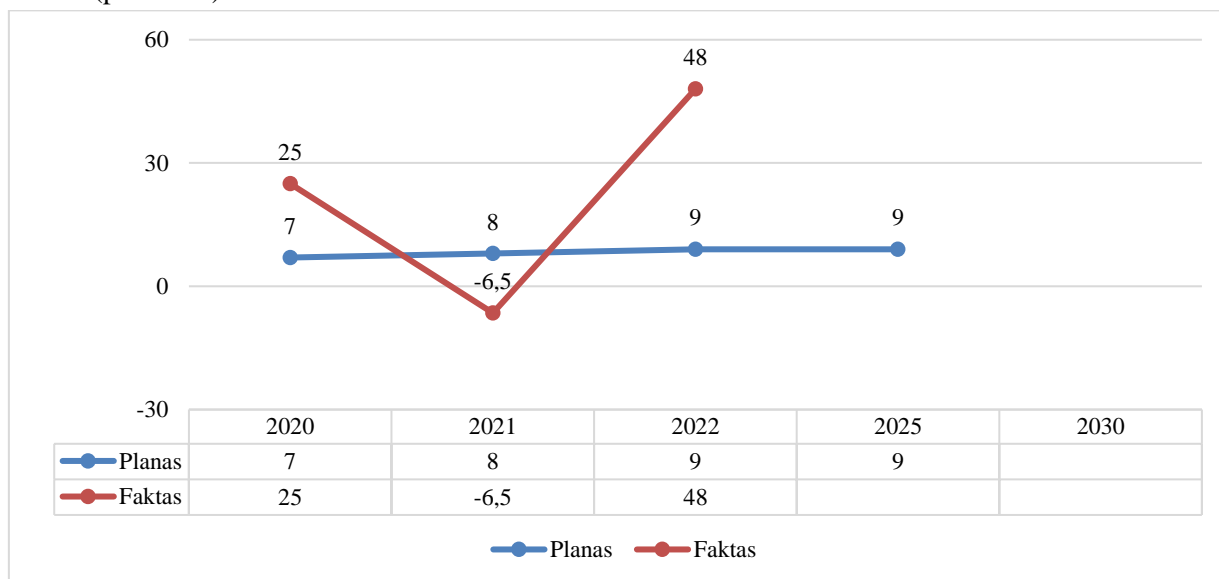
Rodiklio „Būtino konservuoti ir restauruoti bibliotekos dokumentų fondo dalis (procentai)“ rezultatas įgyvendintas, 2020-2022 m. laikotarpyje išlieka stabilus.

Užtikrinant Lietuvos ir su Lietuva susijusio publikuoto ir rankraštinio kultūros paveldo kaupimą ir išsaugojimą buvo naudojamas naujas el. periodinių leidinių talpinimo programinis funkcionalumas, kurio dėka atsirado platesnės periodinių leidinių (laikraščių numerių) saugojimo ir prieigos galimybės. Ataskaitiniu laikotarpiu ženkliai išaugo gautų elektroninių dokumentų skaičius – per metus gauta ir sutvarkyta 1 275 elektroninės knygos ir periodiniai leidiniai. Pagal nustatytą planą sėkmingai vyko Vilniaus žydų viešosios bibliotekos dokumentų fondo integravimas į Nacionalinės bibliotekos fondą. Tęsiant smulkiųjų dokumentų (XX a. antrosios pusės), saugomų Nacionalinio publikuotų dokumentų archyvo fonde, saugojimo sąlygų ir valdymo procesų gerinimą, 2022 m. pagerinta smulkiųjų dokumentų (XX a. antrosios pusės) metaduomenų kokybė; baigti tvarkyti ir paruošti ilgalaikiam saugojimui sovietmečio smulkūs dokumentai: atskirti dubletai, apipavidalinti ir sudėti į nuolatinio saugojimo vietą. Siekiant užtikrinti sklandų visuomenės informacinį aprūpinimą sėkmingai įgyvendintas valstybinės einamosios, nacionalinės retrospektyviosios ir lituanikos bibliografinių įrašų Lietuvos integralioje bibliotekų informacinėje sistemoje (LIBIS) parengimo planas (planuota – 55 tūkst. vnt., įgyvendinta – 59,5 tūkst. vnt. (pasiekimo proc. – 108).

Šio tęstinės veiklos uždavinio rezultatai, susiję su informacijos išteklių duomenų kaupimu ir apdorojimu, reikšmingai prisideda prie Nacionalinės bibliotekos veiklos tikslo „Plėtoti Lietuvos bibliotekų sistemos veiklas, kultūros ir mokslo institucijų sąveiką, duomenų kaupimą ir apdorojimą bei stiprinti informacines ir kultūrinės visuomenės kompetencijas“ įgyvendinimo. Taip pat šio uždavinio rezultatai prisideda ir prie kultūros ministro valdymo srities 1 veiklos prioriteto „Kultūros vaidmens stiprinimas asmens, visuomenės ir valstybės raidoje“ bei 2 veiklos prioriteto „Kultūros paslaugų prieinamumo ir kokybės gerinimas“ įgyvendinimo.

08-001-11-02 Tęstinės veiklos uždavinys – Užtikrinti kuriamos virtualios elektroninio paveldo sistemos turinio atitikimą visuomenės poreikiams

2 paveikslas. Virtualiųjų apsilankymų VEPIS sistemoje skaičiaus pokytis lyginant su praėjusiais metais (procentai)

Duomenų šaltinis: Nacionalinės bibliotekos padalinių veiklos ataskaitos

Šio kriterijaus reikšmė yra ženkliai didesnė, nei planuota, dėl šių priežasčių: ataskaitiniais metais visuomenei pristatytas atnaujintą portalą *epaveldas.lt* jis buvo pritaikytas visoms populiariausioms naršyklėms, taip pat aktyviai vykdytos sukurtų naujų interaktyvių paslaugų ir įrankių, kolekcijų ir parodų viešinimo veiklos. Taip pat svarbu paminėti, kad dėl intensyvių VEPIS sistemos modernizavimo procesų, vykusių 2021 m. liepos–gruodžio mėnesiais bei vykdomo duomenų perkėlimo portalas *epaveldas.lt* 2021 m. veikė su trikdžiais, dalis paslaugų nebuvo pasiekiamos vartotojams. Pereinamuoju laikotarpiu, kol vyko darbuotojų ir vartotojų apmokymas, naujų funkcionalumų diegimas, veikė ir senasis, ir naujasis portalai. Kol vyko paslaugų ir turinio integravimas į naują portalą, vartotojų skaičiavimo įrankis veikė tik senojoje portalų versijoje. Išvardintos priežastys lėmė, kad 2021 m. virtualiųjų apsilankymų VEPIS sistemoje skaičiaus pokytis, palyginti su 2020 m., buvo gerokai mažesnis (-6,17 proc.), nei planuota.

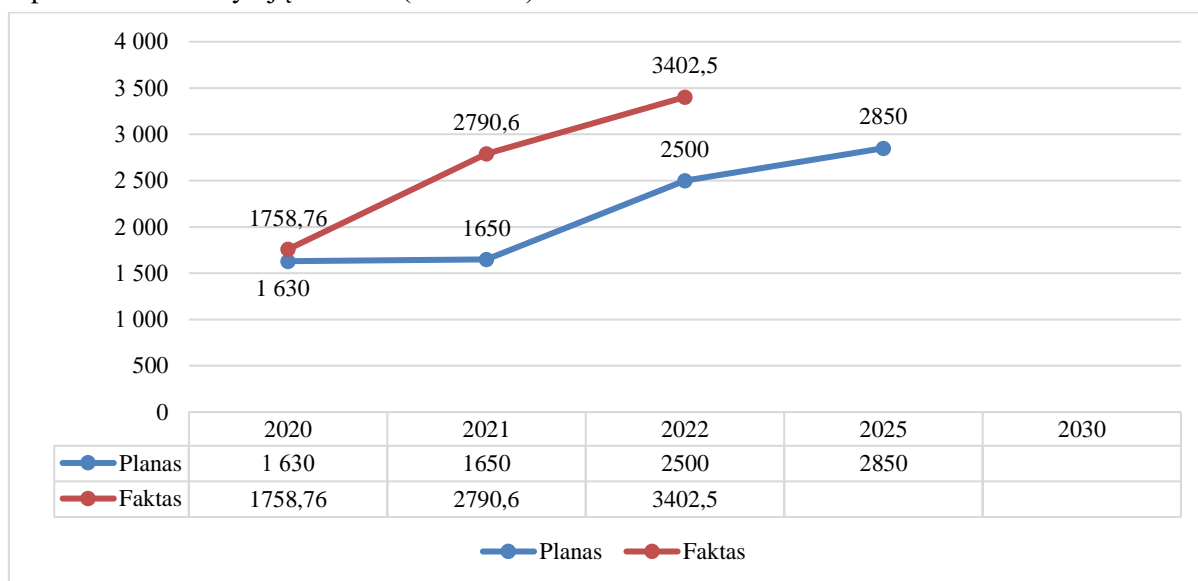
2022 m. siekiant pagerinti skaitmeninio dokumentinio paveldo sklaidą, prioritetas skirtas kultūros paveldo objektų metaduomenų gerinimui: skaitmeninti objektai susiejami su geografinėmis koordinatėmis; iš naujo skaitmeninti blogos kokybės vaizdų dokumentai, atnaujintos ir keičiamos naudojimo licencijos. Taip pat prioritetas skirtas efektyviam bendradarbiavimui su kitomis kultūros įstaigomis, kurios teikia savo duomenis į portalą, buvo organizuoti reguliarūs susitikimai su portalų diegimo specialistais bei partneriais, inicijuotas teminių parodų ir kolekcijų kūrimas. Svarbu paminėti, kad 2022 m. portalas *epaveldas.lt* pritaikytas neįgaliųjų poreikiams.

Šio tęstinės veiklos uždavinio rezultatai, susiję su virtualios elektroninio paveldo sistemos turinio plėtra, reikšmingai prisideda prie Nacionalinės bibliotekos veiklos tikslo „Plėtoti Lietuvos bibliotekų sistemos veiklas, kultūros ir mokslo institucijų sąveiką, duomenų kaupimą ir apdorojimą bei stiprinti informacines ir kultūrinės visuomenės kompetencijas“ įgyvendinimo. Taip pat šio uždavinio rezultatai prisideda ir prie kultūros ministro valdymo

srities 3 veiklos prioriteto „Integralios kultūros paveldo apsaugos ir aktualizavimo politikos stiprinimas“ įgyvendinimo. Tęstinės veiklos uždavinio rezultatai taip pat reikšmingai prisideda prie Vyriausybės programos projekto (darbo) „Kultūros svarba asmens, visuomenės ir valstybės raidai“ veiksmo Nr. 2.1.7. „Užtikrinti visiems gyventojams universalią prieigą prie skaitmeninių kultūros išteklių, diegiant integralius organizacinius ir technologinius sprendinius“ įgyvendinimo.

08-001-11-03 Tęstinės veiklos uždavinys – Užtikrinti prieigą prie Nacionalinės bibliotekos dokumentų fondo ir pasaulio informacijos išteklių bei ugdyti visuomenės informacines ir kultūrinės kompetencijas

3 paveikslas. Lankytojų skaičius (tūkst. žm.)

Duomenų šaltinis: Nacionalinės bibliotekos padalinių veiklos ataskaitos

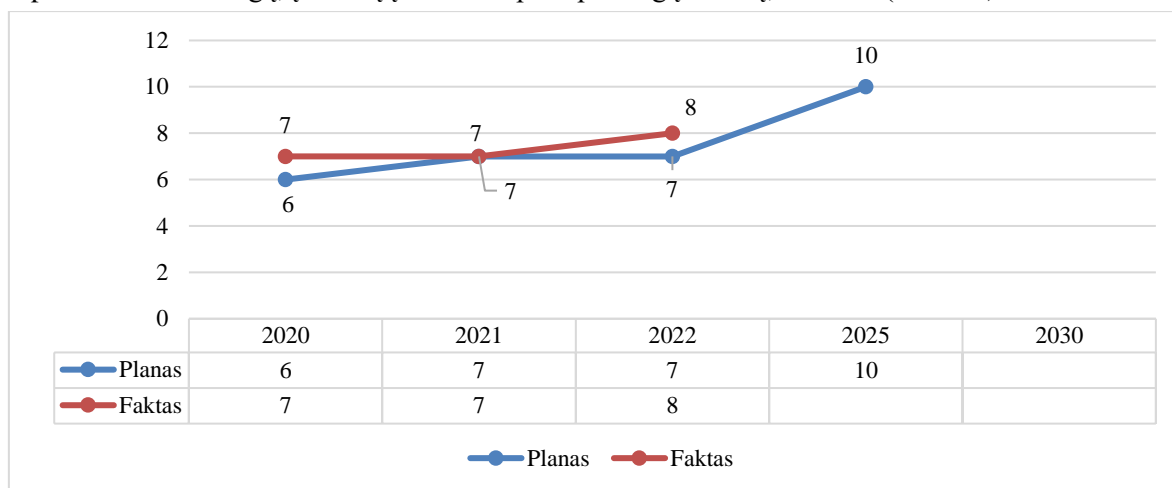
2020–2021 m. Nacionalinės bibliotekos veiklos rezultatams reikšmingos įtakos turėjo besikeičianti epidemiologinė situacija šalyje ir su šia situacija susiję veiklos vykdymo apribojimai. Nors situacija 2021 m. palaipsniui gerėjo, buvo sunku prognozuoti, ar 2022 m. Nacionalinė biblioteka galės savo veiklą vykdyti įprastine tvarka. Ataskaitiniais metais rodiklio reikšmė viršyta dėl didesnio nei planuota lankytojų skaičiaus: nelikus apribojimų buvo sugrąžintos visos darbo vietos skaityklose ir kitose bibliotekos erdvėse, taip pat buvo tęsiamas nuotolinių paslaugų viešinimo priemonių įgyvendinimas.

Paminėtina, jog fizinių apsilankymų skaičius Nacionalinėje bibliotekoje ataskaitiniais metais išaugo daugiau kaip 1,8 karto (lyginant su 2021 m.). Daugiausiai lankytojų sulaukta gegužės – birželio ir rugsėjo – gruodžio mėnesiais. Vidutiniškai per mėnesį apsilankė 24,7 tūkst. lankytojų, per dieną – virš 800 lankytojų. Palangos vasaros skaitykloje 2022 m. apsilankė daugiau kaip 9 tūkst. lankytojų.

Virtualių lankytojų skaičius 2022 m. itin išaugo ir yra didžiausias per pastaruosius trejus metus – 3 105 816 (palyginti: 2020 m. – 1 510 803, 2021 m. – 2 628 915). Tai sąlygojo išaugęs nuotolinių paslaugų skaičius bei aktyvus jų viešinimas bei atnaujinus portalus *ibiblioteka.lt* ir *epavaldas.lt* visuomenei pristatytos naujos paslaugos.

Nacionalinė biblioteka 2022 m. gruodį vykdė lankytojų nuomonės tyrimą, kuriuo siekta išsiaiškinti, kaip lankytojai vertina bibliotekos teikiamų paslaugų kokybę. Vykdam šį tyrimą apklausti 213 Nacionalinėje bibliotekoje per praėjusius metus lankęsi asmenys. Tyrimas parodė, kad lankytojai bibliotekos teikiamas paslaugas vertina labai gerai – pasitenkinimo indeksas 2022 m. siekė 86 proc. (2019 m. – 88 proc., 2020 m. – 88 proc.). Lyginant su 2021 m., vertinimas statistiškai reikšmingai nepasikeitė, pokytis yra paklaidos ribose. Šie rezultatai buvo pasiekti nuosekliai gerinant bibliotekos paslaugų kokybę, koordinuotai planuojant veiklas bei vykdant nustatytus veiklos prioritetus.

4 paveikslas. Paslaugų, įtrauktų į Kultūros paso paslaugų rinkinį, skaičius (vienetai)

Duomenų šaltinis: Nacionalinės bibliotekos padalinių veiklos ataskaitos

Rodiklio „Paslaugų, įtrauktų į Kultūros paso paslaugų rinkinį, skaičius (vienetai)“ rezultatų įgyvendinimas 2020–2022 m. buvo stabilus.

2022 m. nelikus apribojimų renginiams gerokai išaugo kontaktinių edukacinių paslaugų poreikis. Nacionalinės bibliotekos specialistai reaguodami į besikeičiančius lankytojų poreikius bei siekdami teikiamų paslaugų kokybės atnaujino edukacines programas, kurios buvo įtrauktos Kultūros paso paslaugų rinkinį.

Ataskaitiniu laikotarpiu papildomai buvo organizuotos edukacinės veiklos vaikams ir jaunimui iš Ukrainos. Be to, nelikus apribojimų renginiams gerokai išaugo kontaktinių edukacinių paslaugų poreikis. Nacionalinės bibliotekos 2022 m. surengtose edukacinėse veiklose dalyvavo 11 937 žmonių (t. y. ženkliai daugiau nei planuota (3000)).

Siekiant užtikrinti prieigą prie Nacionalinės bibliotekos dokumentų fondo ir pasaulio informacijos išteklių buvo įgyvendintos ir kitos svarbios veiklos: 2022 m. buvo užprenumeruota 5505 el. knygų licencijų (1 886 el. knygų pavadinimų) bei įsigyta 147 Taylor & Francis elektroninės knygos; pagal parengtą duomenų bazių įsigijimo Nacionalinei ir Lietuvos bibliotekoms grafiką įsigytos šios duomenų bazės: Delfi Plus ir 15minMAX mokamo turinio platformos bei NAXOS Music Library. Vykdam aktyvią viešinimo veiklą pavyko pasiekti ir viršyti planuotus susijusio rodiklio „Turinio vienetų peržiūrų Nacionalinės bibliotekos Lietuvos viešosioms bibliotekoms prenumeruojamose lietuviškose ir užsienio licencijuojamose duomenų bazėse skaičius (tūkst. vnt.)“ rezultatus (planuota – 140 tūkst. vnt., įgyvendinta – 505 tūkst. vnt. (pasiekimo proc. – 361)).

Svarbu išskirti ir ataskaitiniais metais įgyvendintas skaitymo skatinimo iniciatyvos „Knygų startas“ veiklas, kurios visuomenei suteikė prieigą prie ankstyvojo skaitymo įgūdžius

lavinančių priemonių: visos „Knygų starto“ lauknešelio dalys buvo pagamintos, supakuotos ir pristatytos ligoninėms, su kuriomis buvo atnaujintos sutartys; naujagimių tėvams išdalintas planuotas lauknešėlių kiekis (27 tūkst.). Projektas buvo pristatomas masiniuose renginiuose: Vilniaus knygų mugėje įrengtas skaitymo kampelis su projekto atributika, jame vyko konsultacijos su specialistais, skaitymai, edukacijos; dalyvauta „Knygų aikštėje“ Sostinės dienose, Vasaros skaitykloje Lukiškių aikštėje, Vaikų literatūros festivalyje, kurį organizuoja „Vaikų žemė“. Bendradarbiaujant su šalies viešosiomis bibliotekomis daugelyje jų projekto simbolika buvo žymimos lentynos su knygomis, rekomenduojamomis 0–3 metų vaikams, taip pat pasiūlyti plakatai-žaidimai, padedantys didinti skaitymo įtrauktį. 2022 m. su Užsienio reikalų ministerija buvo susitarta dėl lauknešėlių dalijimo lietuvių diasporai užsienyje. Metų pabaigoje buvo organizuotas „Ankstyvojo skaitymo skatinimo forumas“, kuris buvo skirtas esamiems ir būsimiems tėvams, taip pat pačių mažiausių vaikų skaitybos ir ugdymo specialistams – bibliotekų, formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigų specialistams.

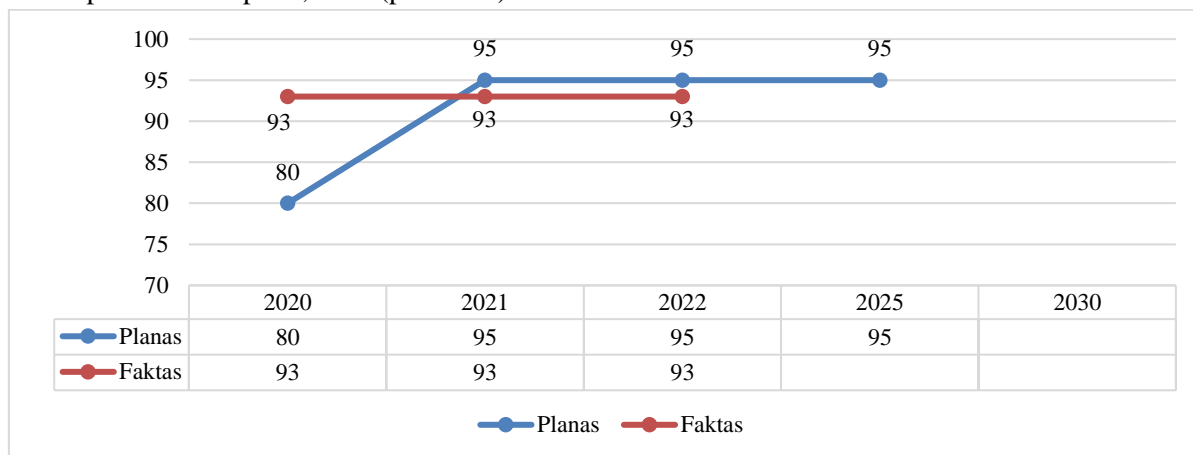
Įgyvendinant šio veiklos uždavinio priemonę „Organizuoti ir vykdyti Nacionalinės bibliotekos veiklos aprūpinimą bei projektinę veiklą“, per ataskaitinį laikotarpį parengtos 34 paraiškos, pritraukta 188 861,20 EUR projektinių lėšų. Daugiausiai pateiktų projektų paraiškų skirta neformaliajam ugdymui (11), turinio aktualizavimui ir tyrimams (9), bibliotekos turinio pakartotiniam naudojimui (8).

Siekiant visuomenės kultūrinių kompetencijų ugdymo galimybių užtikrinimo ataskaitiniu laikotarpiu buvo įgyvendintas 2020 m. pradėtas „Kultūrinės edukacijos sistemos modernizavimo“ projektas, kurio metu buvo sukurta ir išbandyta Kultūrinės edukacijos platforma, sėkmingai įgyvendinti kiti projekte numatyti rodikliai: sukurtų partnerysčių skaičius – 40, parengtų (išmokytų) asmenų, dirbančių su kultūros edukacija skaičius – 400; specialiųjų poreikių ar socialinę, ekonominę, kultūrinę (SEK) atskirtį patiriančių mokinių, dalyvavusių kultūrinėse intervencijose, dalis – 19%.

Šio tęstinės veiklos uždavinio rezultatai reikšmingai prisideda prie Nacionalinės bibliotekos veiklos tikslo „Plėtoti Lietuvos bibliotekų sistemos veiklas, kultūros ir mokslo institucijų sąveiką, duomenų kaupimą ir apdorojimą bei stiprinti informacines ir kultūrinės visuomenės kompetencijas“ įgyvendinimo. Taip pat šio uždavinio rezultatai prisideda ir prie kultūros ministro valdymo srities 1 veiklos prioriteto „Kultūros vaidmens stiprinimas asmens, visuomenės ir valstybės raidoje“ bei 2 veiklos prioriteto „Kultūros paslaugų prieinamumo ir kokybės gerinimas“ įgyvendinimo. Tęstinės veiklos uždavinio rezultatai taip pat reikšmingai prisideda prie Ministro Pirmininko strateginių darbų (projektų) portfelio projekto „Tvari kultūros ir švietimo sąveika“ įgyvendinimo bei Vyriausybės programos projekto (darbo) „Kultūros svarba asmens, visuomenės ir valstybės raidai“ veiksmo Nr. 2.1.7. „Užtikrinti visiems gyventojams universalią prieigą prie skaitmeninių kultūros išteklių, diegiant integralius organizacinius ir technologinius sprendinius“ ir veiksmo Nr. 2.1.6. „Plėsti kultūros paso paslaugų turinį ir sklaidos formas, pritaikant įvairių tikslinių grupių poreikiams“ įgyvendinimo bei projekto (darbo) „Visiems prieinama ir įtrauki kultūra“ veiksmo Nr. 2.3.3. „Sukurti tvarias ir inovatyvias skaitymo gebėjimų skatinimo priemones, atnaujinant Skaitymo skatinimo programos įgyvendinimo planą, plėtoti priemonę „Knygų startas“ ir ugdyti skaitymo įgūdžius šeimose“ įgyvendinimo.

08-001-11-04 Tęstinės veiklos uždavinys – Plėtoti ir palaikyti Nacionalinės bibliotekos valdomą infrastruktūrą, siekiant užtikrinti skaitmeninių paslaugų plėtrą ir infrastruktūros kibernetinį saugumą.

5 paveikslas. Viešųjų bibliotekų viešosios interneto prieigos vietų, kuriose naudojama ne mažesnė kaip 30 Mbps interneto sparta, dalis (procentai)

Duomenų šaltinis: Nacionalinės bibliotekos padalinių veiklos ataskaitos

Rodiklio „Viešųjų bibliotekų viešosios interneto prieigos vietų, kuriose naudojama ne mažesnė kaip 30 Mbps interneto sparta, dalis (procentai)“ rezultatų įgyvendinimas 2020–2022 m. buvo stabilus.

Modernizavus Nacionalinės bibliotekos valdomas ir administruojamas informacines sistemas LIBIS ir VEPIS atsirado būtinybė šių informacinių sistemų priežiūros ir aptarnavimo paslaugas vykdyti konsolidacijos būdu. Šiam strateginiam tikslui įgyventi buvo parengta strateginė informacinių technologijų kompetencijų centro, padėsiančio užtikrinti virtualių informacinių paslaugų bei skaitmeninto ir skaitmeninio dokumentinio paveldo sistemų techninę priežiūrą bei administravimą, koncepcija. Vis dėl to negavus finansavimo – koncepcijos įgyvendinimas atidėtas.

Nacionalinė biblioteka su ne mažiau kaip 12 partnerių planuoja pradėti įgyvendinti Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 08-001-04-01-03 „Investicijos į kultūros išteklių skaitmeninimą ir prieinamumą“ projektą „E-kultūros platforma (vieningas suskaitmeninto ir skaitmeninio kultūros ir audiovizualinio turinio, elektroninių paslaugų ir sklaidos portalas)“, kurio pagrindinis tikslas sukurti patogią „vieno langelio“ principu grįstą prieigą prie kultūros turinio, duomenų ir informacijos išteklių bei didinti kokybišką skaitmeninį sektoriaus turinį ir skatinti jo prieinamumą visuomenei. Šio projekto pagrindinis rezultatas – sukurta E-kultūros platforma: vieningas suskaitmeninto ir skaitmeninio kultūros ir audiovizualinio turinio, elektroninių paslaugų ir sklaidos portalas. Tad siekis užtikrinti virtualių informacinių paslaugų bei skaitmeninto ir skaitmeninio dokumentinio paveldo sistemų techninę priežiūrą bei administravimą liks aktualus ir artimiausiu metu.

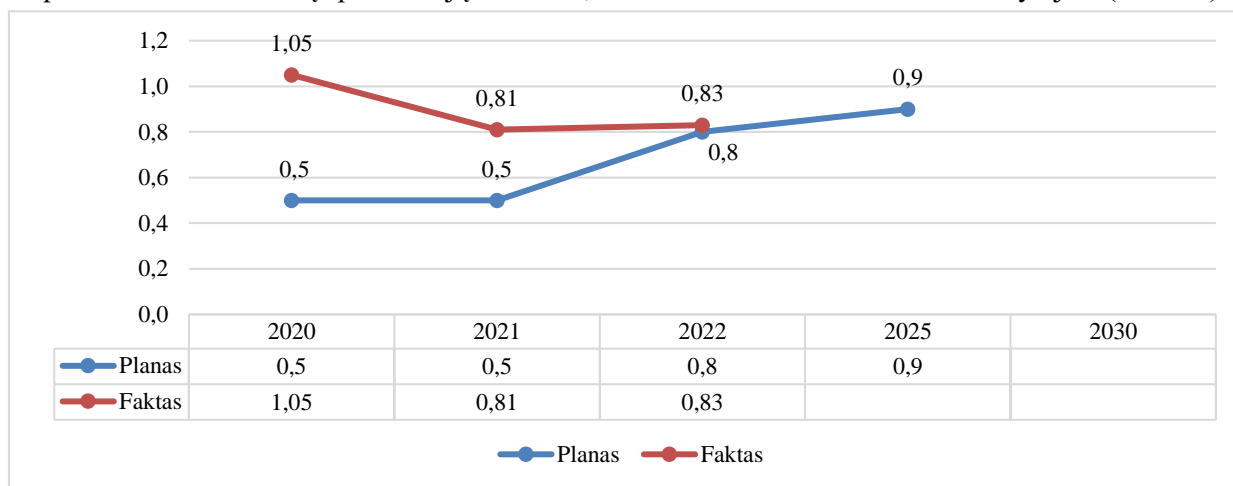
Siekiant užtikrinti LIBIS kompiuterinės infrastruktūros funkcionalumą, atlikti būtini darbai. Taip pat, įgyvendinant investicijų projektą „Bibliotekų kompiuterizavimas“ atnaujinta 220 kompiuterinių darbo vietų Lietuvos viešosiose bibliotekose.

Paminėtina, kad ataskaitiniais metais reguliariai teikta metodinė pagalba viešųjų bibliotekų specialistams dirbantiems su LIBIS ir VEPIS informacinėmis sistemomis.

Šio tęstinės veiklos uždavinio rezultatai reikšmingai prisideda prie Nacionalinės bibliotekos veiklos tikslo „Plėtoti Lietuvos bibliotekų sistemos veiklas, kultūros ir mokslo institucijų sąveiką, duomenų kaupimą ir apdorojimą bei stiprinti informacines ir kultūrinės visuomenės kompetencijas“ įgyvendinimo. Taip pat šio uždavinio rezultatai prisideda ir prie kultūros ministro valdymo srities 2 veiklos prioriteto „Kultūros paslaugų prieinamumo ir kokybės gerinimas“ įgyvendinimo.

08-001-11-05 Tęstinės veiklos uždavinys – Vykdyti informacijos ir komunikacijos mokslų taikomojus tyrimus, terminijos ir metodinių priemonių kūrimo bei ekspertinę veiklą ir tobulinti Lietuvos bibliotekų sektoriaus specialistų kompetencijas.

6 paveikslas. Mokslinių publikacijų skaičius, tenkantis vienam metodininkui-tyrėjui (vienetai)

Duomenų šaltinis: Nacionalinės bibliotekos padalinių veiklos ataskaitos

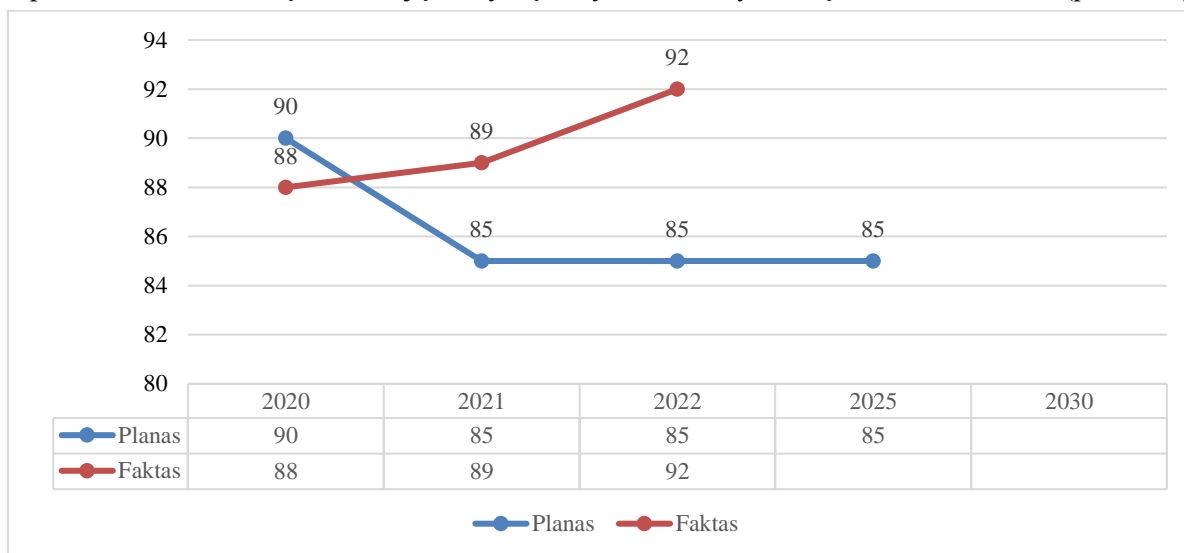
Nacionalinės bibliotekos specialistai ataskaitiniais metais publikavo 25 mokslines publikacijas bei 82 mokslo populiarinimo straipsnius ir publikacijas. Taip pat, įvykdytų tyrimų pagrindu buvo parengti ir nacionalinėse bei tarptautinėse konferencijose pristatyti 45 pranešimai.

Pažymėtina, kad Lietuvos mokslo tarybos vertinimui pateikta 35 proc. daugiau Nacionalinės bibliotekos ekspertų ir tyrėjų parengtų ir publikuotų mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir meno veiklos publikacijų nei planuota (pateikta – 27, planuota – 20)

2022 m. pradžioje, siekiant efektyviau ir nuosekliau vystyti su šalies valstybingumo raida susijusias tyrimų, sklaidos bei edukacines veiklas, inicijuotas naujo struktūrinio padalinio Valstybingumo centro įkūrimas. Svarbiausias 2022 m. Valstybingumo centro vykdytas renginių ciklas buvo susijęs su Pirmojo atkurto valstybės vadovo Profesoriaus Vytauto Landsbergio 90-io jubiliejui skirtų priemonių organizavimu. Minėtini: Tarptautinė mokslinė konferencija „Lietuvos kūrimasis po 1990 m.: vizijos, realijos, atmintys“; parengta ir išleista papildyta V. Landsbergio knygų bibliografija.

Ataskaitiniais metais Nacionalinės bibliotekos specialistai taip pat aktyviai vykdė ekspertinę bei metodinę veiklą: nuolat teikta metodinė pagalba viešosioms bibliotekoms prenumeruojamų lietuviškų ir užsienio duomenų bazių naudojimo ir administravimo klausimais; taip pat periodiškai teiktos ekspertinės konsultacijos specialistams vaikų literatūros klausimais (atsakyta į 27 ekspertines užklausas); baigta rengti ir kaip integruojamasis išteklius publikuota „LIBIS analizinių įrašų sudarymo metodika”.

7 paveikslas. Bibliotekų darbuotojų mokymų kokybės ir efektyvumo įvertinimo indeksas (procentai)

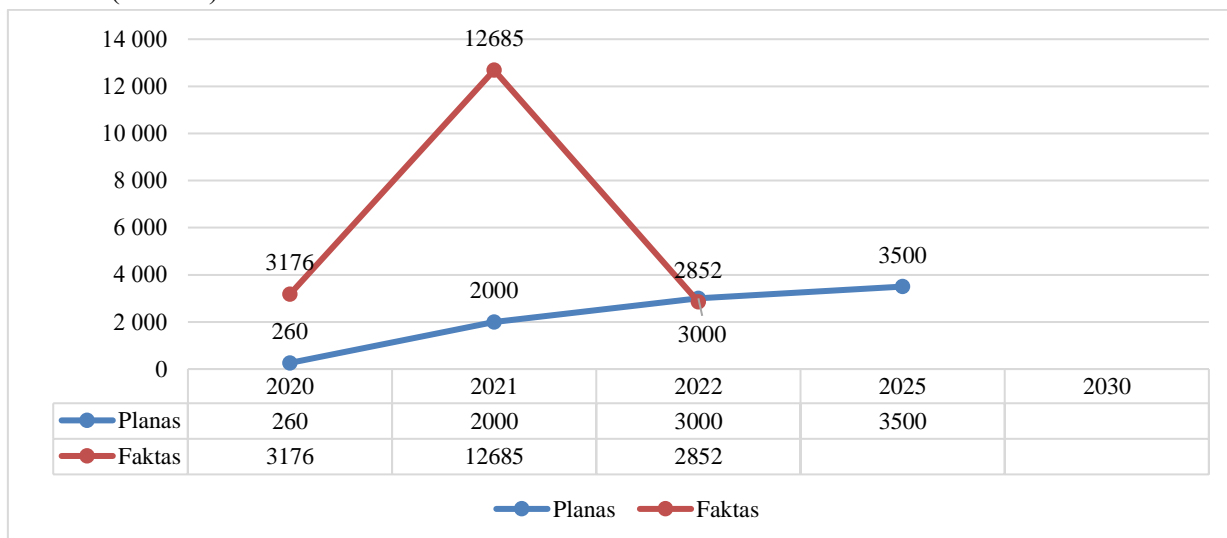
Duomenų šaltinis: Nacionalinės bibliotekos padalinių veiklos ataskaitos

Nacionalinė biblioteka ataskaitiniais metais didelį dėmesį skyrė kompetencijų ugdymo veiklos kokybės gerinimui.

Ataskaitiniais metais Nacionalinė biblioteka intensyviai ruošėsi Kultūros ministerijos Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės „Aukštos meninės vertės, įvairaus ir įtraukaus kultūros turinio prieinamumo didinimas“ veiklos „Kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas“ įgyvendinimui: planuojama organizuoti ir įgyvendinti bendrųjų kompetencijų tobulinimo procesą kultūros sektoriaus darbuotojams, toliau plėtoti profesinių Lietuvos bibliotekų kompetencijų centro veiklą.

Svarbu paminėti, kad Nacionalinė biblioteka 2022 m. kartu su Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centru įgyvendino projekto „Suaugusiųjų švietimo sistemos plėtra suteikiant besimokantiems asmenims bendrąsias ir pagrindines kompetencijas“, finansuojamo iš Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, veiklas. Nacionalinė biblioteka yra atsakinga už kultūros darbuotojų ir asmenų, veikiančių kultūros srityje, profesinių ir specialiųjų kompetencijų tobulinimo mokymų organizavimą ir įgyvendinimą. Projekto tikslinė auditorija yra aštuonių kultūros sričių – archyvų, bibliotekų, muziejų, kino, koncertinių įstaigų, kultūros centrų, scenos meno (teatras, klasikinis dainavimas, šokis), paveldosaugos institucijų – darbuotojai. Ataskaitiniais metais buvo parengta 11 mokymų programų ir organizuoti 43 mokymai kultūros sektoriaus darbuotojams. Mokymuose dalyvavo 558 dalyviai. Taip pat paminėtina, jog sutaupius lėšų dėl viešųjų pirkimų procedūrų, inicijuotas projektinių veiklų pratęsimas.

8 paveikslas. Bibliotekų darbuotojų, dalyvavusių kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, skaičius (žmonės)

Duomenų šaltinis: Nacionalinės bibliotekos padalinių veiklos ataskaitos

Rodiklio „Bibliotekų darbuotojų, dalyvavusių kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, skaičius (žmonės)“ rezultatų įgyvendinimas 2020–2022 m. svyravo dėl šių priežasčių: 2020 m. pritraukus papildomų projektinių lėšų, buvo organizuota dvigubai daugiau įvairių kvalifikacijos tobulinimo priemonių viešųjų bibliotekų darbuotojams, nei buvo planuota (planuota – 30, įgyvendinta – 60 (t. y. 36 proc. daugiau); 2021 m. dalį kvalifikacijos tobulinimo priemonių perkėlus į virtualią erdvę, buvo sudaryta galimybė mokymuose dalyvauti gerokai didesniai skaičiui specialistų, nei planuota; 2022 m. kvalifikacijos tobulinimo renginiai įgyvendinti pagal patvirtintą ugdymo planą: organizuota 117 mokymų, seminarų bei kitų kvalifikacijos tobulinimo veiklų.

Šio tęstinės veiklos uždavinio rezultatai reikšmingai prisideda prie Nacionalinės bibliotekos veiklos tikslo „Plėtoti Lietuvos bibliotekų sistemos veiklas, kultūros ir mokslo institucijų sąveiką, duomenų kaupimą ir apdorojimą bei stiprinti informacines ir kultūrinės visuomenės kompetencijas“ įgyvendinimo. Taip pat šio uždavinio rezultatai prisideda ir prie kultūros ministro valdymo srities 2 veiklos prioriteto „Kultūros paslaugų prieinamumo ir kokybės gerinimas“ įgyvendinimo. Tęstinės veiklos uždavinio rezultatai taip pat prisideda prie Vyriausybės programos projekto (darbo) „Socialinis kultūros ir meno stiprinimas ir visavertis įgalinimas“ veiksmo Nr. 2.2.3. „Peržiūrėti kultūros sektoriaus darbuotojų finansinių ir nefinansinių paskatų bei kvalifikacijos profesinių, bendrųjų ir specialiųjų kompetencijų sistemas, numatyti sąsajas su kvalifikacija ir kūrybiniais pasiekimais“ įgyvendinimo.

08-001-11-06 Tęstinės veiklos uždavinys – Rengti tyrimų, mokslinės sklaidos projektus, skatinant kultūros ir mokslo žinių integraciją ir sklaidą.

2022 m. Nacionalinė biblioteka trečią kartą dalyvavo Lietuvos mokslo tarybos atliekamame kasmetiniame Lietuvos mokslo ir studijų institucijų mokslo darbų vertinime. Ataskaitiniais metais Nacionalinė biblioteka pateikė 2021 m. bibliotekos darbuotojų parengtus komunikacijos ir informacijos, filologijos, istorijos, menotyros, politikos mokslų krypties mokslinius darbus. Visos 27 mokslo publikacijos Lietuvos mokslo tarybos ekspertų buvo įskaitytos. Nacionalinės bibliotekos Lietuvos mokslo tarybos vertinimui pateiktų mokslinių

tyrimų, eksperimentinės plėtros ir meno veiklos publikacijų skaičius kasmet nuosekliai didėja (2020 – 13 vnt., 2021 – 20 vnt., 2022 – 27 vnt.).

Per ataskaitinį laikotarpį Nacionalinė biblioteka taip pat intensyviai vykdė tyrimų ir mokslinės sklaidos veiklas ir išleido 21 leidinį. Profesinis žurnalas „Tarp knygų“ ir toliau buvo leidžiamas ne tik spausdintas. Nuo metų pradžios, pratęsiant per karantiną dėl Covid 19 pandemijos susiformavusią tradiciją, kad būtų lengviau pasiekiamas įvairesniam skaitytojui, kiekvienas jo numeris pateikiamas ir virtualiojoje erdvėje (issu.com). Žurnalo turinys buvo formuojamas atsižvelgiant į šalies bibliotekų visuomeninio, profesinio ir kultūrinio gyvenimo aktualijas, įgyvendinamus projektus, gerąsias veiklos patirtis. Toliau buvo skiriamas dėmesys Lietuvos bibliotekų bendradarbiavimui su už savo laisvę kovojančia Ukraina, publikacijoms apie įvairiose Lietuvos bibliotekose saugomą dokumentinį paveldą ir su juo savo veikla glaudžiai susijusias asmenybes. 2022 m. vyko bendradarbiavimas su kultūrinio interneto dienraščio „Bernardinai“ redakcija, jų portale viešinant žurnalo „Tarp knygų“ straipsnius.

Svarbu paminėti ir du įgyvendintus mokslo leidybos projektus: „Officina plantiniana knygos Nacionalinėje bibliotekoje“: išleistas Nacionalinėje bibliotekoje saugomų senųjų knygų –plantenų katalogas; mokslinių straipsnių rinkinio „Theatrum libri“ leidyba. Abu projektus finansavo Lietuvos mokslo taryba.

Ataskaitiniais metais pradėtas pirmasis leidinio „Vilniaus bibliografija“ sukūrimo etapas – parengta leidinio koncepcija ir apibrėžtos bibliografijos tematinės ir chronologinės ribos, nustatytos tiriamojo darbo kryptys. 2023 metais planuojama parengti išsamią bibliografiją, aprėpiančią įvairias Vilniaus miesto raidos veiklas pagal architektūros, kultūros, leidybos, mokslo, meno, politikos bei kitas sritis. Ši struktūruota informacija atspindėtų duomenis, naudingus tyrėjams, kūrybos žmonėms, sudarant galimybę pamatyti Vilniui skirtų publikacijų mastą keliomis kalbomis. Nacionalinės bibliotekos planuojamas pasiekti rezultatas – išsami šaltinių apie Vilnių bibliografija.

Šio tęstinės veiklos uždavinio rezultatai reikšmingai prisideda prie Nacionalinės bibliotekos veiklos tikslo „Plėtoti Lietuvos bibliotekų sistemos veiklas, kultūros ir mokslo institucijų sąveiką, duomenų kaupimą ir apdorojimą bei stiprinti informacines ir kultūrinės visuomenės kompetencijas“ įgyvendinimo. Taip pat šio uždavinio rezultatai prisideda ir prie kultūros ministro valdymo srities 1 veiklos prioriteto „Kultūros vaidmens stiprinimas asmens, visuomenės ir valstybės raidoje“ įgyvendinimo.

III SKYRIUS

VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ IR VALSTYBĖS KONTROLIUOJAMŲ VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ VEIKLOS REZULTATAI

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka neturi valdomų įmonių ar kontroliuojamų viešųjų įstaigų.

Generalinis direktorius

Renaldas Gudauskas

Mokslinė sekretorė

Alma Masevičienė